

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з наукової роботи
та міжнародного співробітництва

Во́лодимир СРМАЧЕНКО

СУЧАСНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань *07 «Управління та адміністрування»*
Спеціальність *072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*
Освітній рівень *третій (освітньо-науковий)*
Освітня програма *Фінанси, банківська справа та страхування*

Вид дисципліни *вибіркова*
Мова викладання, навчання та оцінювання *українська*

Завідувач кафедри банківської
справи і фінансових послуг

Олег КОЛОДІЗІВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні банківської справи і фінансових послуг
протокол № 3 від 29 березня 2022 року.

Розробники:

Проноза П. В., д.е.н., проф. кафедри фінансів

Чмутова І. М., д.е.н., проф. кафедри банківської справи і фінансових послуг

Берест М.М., к.е.н., доц. кафедри фінансів

Лист оновлення та перезатвердження програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни:

Сучасні процеси фінансової глобалізації та інтеграції призвели до трансформацій у фінансовій архітектоніці, зокрема, зумовили зміни у співвідношенні між елементами фінансових систем та вплинули на рух фінансових потоків на глобальному та національному рівнях. Разом з тим, актуалізувалися й проблеми передачі кризових імпульсів і поширення фінансових криз шляхом трансферу фінансових ризиків у світовому фінансовому просторі. Виходячи з цього, нагальною сьогодні є необхідність щодо розвитку теоретико-методичного базису та розроблення дієвого інструментарію для проведення моніторингу та оптимізації ризиків фінансово-кредитних посередників, у тому числі банків, діяльність яких пов'язана із великою кількістю фінансових ризиків.

Навчальна дисципліна «Сучасні підходи в управлінні фінансовими ризиками» є вибірковою та вивчається згідно з навчальним планом підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» (спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»).

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування базисної системи знань щодо управління фінансовими ризиками банків та розроблення нових механізмів їх регулювання в умовах трансформаційних змін глобальної фінансової архітектоніки та вміння використовувати ці знання в практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні підходи в управлінні фінансовими ризиками» є:

виявлення тенденцій розвитку світової фінансової архітектоніки; вивчення засад фінансової архітектоніки секторів міжнародних та публічних фінансів, забезпечення фінансової безпеки держави в умовах наростаючої фінансової глобалізації;

дослідження наслідків впливу фінансової глобалізації на економіку країни, розвиток фінансового ринку;

визначення особливостей організації системи ризик-менеджменту у банках;

обґрунтування сутності різних форм та методів управління фінансовими ризиками банків, аналіз системи внутрішньобанківського контролю за фінансовими ризиками банків, інструментів впливу та процедур нагляду НБУ.

Об'єктом навчальної дисципліни є фінансові ризики на системному рівні та на рівні економічних суб'єктів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, практичні та прикладні аспекти управління фінансовими ризиками.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1А
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
«Гроші та кредит», «Статистика», «Фінанси», «Міжнародні фінанси», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Аналіз банківської діяльності», «Фінансовий облік у банках», «Інвестиційне кредитування», «Центральний банк і грошово-кредитна система», «Фінансовий менеджмент і контролінг у сфері бізнесу»	Дисципліни професійного спрямування за спеціальністю

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність обґрунтовувати рішення у сфері фінансів та виокремлювати пов'язані з ними ризики	уміти приймати ефективні рішення у сфері публічних фінансів в умовах глобалізації; уміти розробляти сценарії реформування фінансової системи, що дозволяють забезпечити прискорений економічний розвиток країни;
Здатність до розвитку теоретико-концептуальних основ системи управління банківськими ризиками, удосконалення підходів щодо їх оптимізації	знати теоретичні та концептуальні основи системи управління банківськими ризиками, уміти виокремлювати проблеми, пов'язані з її функціонуванням; уміти приймати оптимальні банківські рішення в умовах визначеності, невизначеності, ризику та конфлікту; уміти проводити оцінювання фінансових ризиків банків та обґрунтовувати напрями їх оптимізації з використанням економіко-математичного інструмента-рію.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Глобальна фінансова архітектура

Тема 1. Особливості становлення фінансової архітектури в умовах фінансової глобалізації

1.1. Сутність фінансової архітектури та її складові. Фінансова архітектура та її характерні ознаки. Інституційна та регулятивна складові фінансової архітектури.

1.2. Архітектура світової фінансової системи. Тлумачення сутності світової фінансової архітектури. Ретроспективний аналіз категорії та сучасні підходи до її розуміння. Тенденції та суперечності світової фінансової архітектури.

1.3. Функціонування фінансової системи в умовах трансформації фінансового середовища. Фінансова система та її складові. Функції фінансової системи та принципи її побудови. Призначення та основні завдання фінансової системи. Сутність та форми прояву фінансової глобалізації. Сутність та причини формування глобалізаційних процесів. Ознаки процесу глобалізації. Фактори, які сприяють розвитку фінансової глобалізації. Витоки фінансової глобалізації. Форми прояву фінансової глобалізації. Загрози та виклики фінансової глобалізації. Виклики глобальної економіки. Наслідки фінансової глобалізації для країн світу. Переваги та ризики фінансової глобалізації.

1.4. Особливості фінансових систем зарубіжних країн. Загальні ознаки фінансових систем країн світу. Особливості побудови фінансових систем Європейського Союзу, США, Японії.

Тема 2. Сутність та архітектура міжнародних фінансів

2.1. Міжнародні фінансові організації та їх роль у сучасному світі. Міжнародні фінансові організації та їх загальна характеристика. Еволюція місця та ролі міжнародних фінансових організацій у сучасній економіці. Міжнародний валютний фонд, Група Всесвітнього банку. Регіональні міжнародні фінансово-кредитні організації. Напрями діяльності міжнародних фінансових організацій. Призначення, порядок формування надходжень; умови та напрями використання ресурсів міжнародних фінансових організацій.

2.2. Умови та результати співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Нормативні документи, які регулюють умови та засади співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Оцінка переваг та ризиків від співпраці. Загальна характеристика основних етапів співпраці. Оцінка обсягів та структури запозичень у міжнародних фінансових організацій

2.3. Перспективи співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Визначення доцільності використання коштів міжнародних організацій. Загальні принципи та перспективні напрями співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Удосконалення умов на напрямів співпраці.

2.4. Інституції Європейського Союзу та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики. Загальна характеристика інституцій Європейського Союзу. Європейська Рада. Європейський парламент. Рада Європейського Союзу. Європейська комісія. Європейський центральний банк. Європейська Рахункова палата. Роль та місце інституцій ЄС у реалізації фінансової та монетарної політики, їхні завдання і повноваження.

Тема 3. Фінансова архітектура сектора публічних фінансів

3.1. Доходи і видатки бюджету та способи їх балансування. Особливості формування доходів бюджету та напрями здійснення видатків. Принципи та методи формування доходів бюджету. Місце податкових та неподаткових надходжень у формуванні доходів державного та місцевих бюджетів. Склад і характеристика бюджетних видатків. Бюджетний дефіцит та бюджетний профіцит, особливості їх розрахунку та джерела фінансування бюджетів.

3.2. Бюджетна система Європейського Союзу. Принципи побудови бюджетної системи Європейського Союзу. Механізм формування дохідної частини бюджету ЄС. Напрями витрачання коштів єдиного бюджету. Внески країн-членів до бюджету. Контроль за бюджетом.

3.3. Фіскальні дисбаланси та основні підходи щодо їх подолання. Суть та причини виникнення фіскальних дисбалансів. Світова практика подолання дисбалансів. Роль міжбюджетних відносин у системі бюджетного регулювання. Фінансове забезпечення місцевого самоврядування у контексті світового досвіду. Управління борговими зобов'язаннями держави та органів місцевої влади. Нормативні вимоги щодо умов формування державного та місцевого боргу та його обслуговування. Світовий досвід управління борговими зобов'язаннями. Шляхи оптимізації бюджетного дефіциту та державного боргу.

3.4. Фінансова безпека держави та заходи її забезпечення. Сутність та складові фінансової безпеки держави. Основи забезпечення фінансової безпеки. Вплив чинників на створення передумов для фінансової безпеки. Оцінка рівня фінансової безпеки. Зарубіжний досвід у забезпеченні належного рівня фінансової безпеки держави. Потенційні шляхи підвищення фінансової безпеки української держави.

Тема 4. Технології управління суспільними фондами

4.1. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі. Сутність програмно-цільового методу. Еволюція програмно-цільового методу як інструменту державного регулювання економіки. Оцінка результатів використання програмно-цільового методу в розвинених країнах.

4.2. Розробка бюджету на нульовій основі та використання методу «витрати вигоди». Загальна характеристика методу бюджетування на нульовій основі та передумови його впровадження. Досвід застосування методу в окремих країнах. Особливості методу «витрати-вигоди». Шляхи забезпечення ефективного використання суспільних фондів.

4.3. Практика застосування програмно-цільового методу в Україні. Особливості застосування програмно-цільового методу бюджетного планування та його складові. Ідентифікація результативних показників бюджетних програм. Аналіз паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання.

4.4. Світовий досвід бюджетного прогнозування. Сутність та необхідність бюджетного прогнозування. Генетичний та нормативно-цільовий підходи до прогнозування бюджетів. Досвід бюджетного прогнозування у розвинутих країнах світу. Методи, підходи та особливості бюджетного прогнозування.

Тема 5. Вплив фінансової глобалізації на розвиток фінансового середовища, стан та перспективи розвитку фінансового інжинірингу

5.1. Вплив фінансової глобалізації на економіку країни та розвиток фінансового ринку.

Зв'язок темпів економічного зростання з процесами глобалізації. Позитивні та негативні аспекти фінансової глобалізації окремих країн. Фактори, що обмежують можливості отримання переваг фінансової глобалізації. Фінансові ринки в умовах глобалізації.

5.2. Наслідки фінансової глобалізації для України. Вплив фінансової глобалізації на розвиток національної економіки. Вплив фінансової глобалізації на розвиток і формування фінансового ринку України та розвиток банківської системи. Перспективи подальшої фінансової глобалізації для України.

5.3. Сутність, концепції та інструменти фінансового інжинірингу. Поняття та суть фінансового інжинірингу. Причини виникнення фінансового інжинірингу. Фактори становлення та розвитку фінансового інжинірингу. Характеристика основних концепцій фінансового інжинірингу. Інструменти фінансового інжинірингу.

5.4. Зарубіжна практика та перспективи розвитку фінансового інжинірингу. Історія становлення та етапи розвитку фінансового інжинірингу. Фінансовий інжиніринг та світова економічна криза 2007-2009 рр. Перспективи розвитку фінансового інжинірингу у світі та в Україні.

Змістовий модуль 2.

Оптимізація ризиків банківської діяльності

Тема 6. Організація та функціонування системи управління банківськими ризиками.

6.1. Сутність та фактори виникнення економічних ризиків. Класифікація банківських ризиків. Стратегії управління банківськими ризиками. Взаємозв'язок ризиків із фінансовими результатами діяльності банків.

6.2. Зміст, завдання та принципи управління банківськими ризиками. Етапи процесу управління ризиками. Сутність економічного капіталу. Методи визначення економічного капіталу. Розрахунок економічного капіталу за окремими видами ризиків.

6.3. Організаційні засади побудови системи ризик-менеджменту у банках. Функції основних суб'єктів системи управління банківськими ризиками: ради банку, комітету ради банку з управління ризиками, правління банку, кредитного комітету правління банку, комітету правління банку з управління активами та пасивами, підрозділу внутрішнього аудиту, підрозділу з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс).

Тема 7. Виявлення, ідентифікація та методи управління фінансовими ризиками банків

7.1. Кількісні показники оцінювання банківських ризиків. Математичні методи та моделі оцінювання ризиків.

7.2. Методи, етапи проведення та аналітичне забезпечення стрес-тестування банків. Аналіз чутливості портфеля активів до зміни факторів ризиків, сценарний аналіз та реверсивне стрес-тестування як методи стрес-тестування банків. Перелік базових факторів ризиків (макроекономічних та мікроекономічних чинників), які впливають на діяльність і фінансовий стан банків та враховуються при їх стрес-тестуванні.

7.3. Методи управління банківськими ризиками. Методи уникнення банківських ризиків. Методи зниження банківських ризиків. Методи самостійного протистояння банківським ризикам. Методи передання банківських ризиків.

Тема 8. Формування механізмів управління фінансовими ризиками банків

8.1. Управління інвестиційними ризиками банків. Традиційна портфельна теорія. Нетрадиційна (сучасна) портфельна теорія. Ризики інвестиційного портфеля і диверсифікація. Аналіз ефективності управління інвестиційним портфелем банків.

8.2. Хеджування ризиків у банках. Економічна сутність хеджування. Хеджування,

спекуляція та страхування. Похідні фінансові інструменти. Портфельний підхід до хеджування. Хеджування відсоткового ризику у банку. Хеджування валютного ризику банку. Методи визначення коефіцієнта хеджування. Ефективність управління "хеджевим" портфелем банків.

8.3. Управління фінансовими неціновими ризиками банків. Сутність та джерела виникнення кредитних ризиків у діяльності банків. Оцінювання кредитного ризику банків. Методи управління кредитним ризиком. Управління ризиком окремого кредиту. Формування резерву на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків. Ефективність управління кредитним портфелем банків. Сутність ризику ліквідності та системний підхід до його оцінювання.

Тема 9. Внутрішньобанківський контроль за фінансовими ризиками банків, нагляд та регулювання НБУ

9.1. Завдання та функції системи внутрішнього контролю у банках. Організаційна побудова служби внутрішнього контролю. Моніторинг банківських ризиків та інформаційні звіти в системі моніторингу.

9.2. Особливості банківського нагляду та регулювання в аспекті мінімізації фінансових ризиків банків. Нормативи Національного банку України як індикативний інструмент впливу на рівень фінансових ризиків банків.

9.3. Оцінка фінансових ризиків банків в межах реалізації наглядового процесу SREP («Supervisory review and evaluation process») як складової механізму ризик-орієнтованого банківського нагляду.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Основним методом викладання за дисципліною є пояснювально-ілюстративний метод, що є інструментом вивчення теоретичного матеріалу, усі лекції представлені у вигляді презентацій з використанням Microsoft PowerPoint. Для досягнення компетентностей та результатів навчання також використовуються методи: дискусії (теми 1, 2, 6, 7); демонстрація ілюстративного матеріалу (теми 3-5, 6-8), моделювання професійних ситуацій (теми 2, 3, 7, 8, 9), робота в малих групах (теми 1, 2, 6, 7), кейс-стаді (тема ; тема 9), різнотипні індивідуальні (теми 2, 3 та 7, 8) та групові роботи (теми 3, 9), робота з джерелами статистичної інформації та нормативними актами (тем 3, 4, 7, 8).

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, – 60 балів).

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Проведення **поточного оцінювання** знань здобувачів відбувається під час лекційних, семінарських, практичних занять та виконання завдань.

Практичні та семінарські заняття:

максимальна кількість балів під час семінарських занять складає 4 бали, за умови активної участі у дискусії за темою, загальна кількість балів за курсом складає 40 балів;

виконання здобувачем вищої освіти індивідуальних завдань дозволить накопичити 30 балів;

написання колоквиумів – підсумкових контрольних робіт за курсом дозволить отримати 30 балів. Контрольна робота складається з практичних та тестових завдань за кожною темою та оцінюється в максимум 15 балів.

Самостійна робота включає пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до контрольної роботи, виконання індивідуального завдання, підготовка презентацій за різною тематикою та написання есе. Результати самостійної роботи перевіряються і оцінюються під час аудиторного поточного контролю – усних опитувань, доповідей презентацій і письмових робіт.

Підсумковий/семестровий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності студента при поточному контролі.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Вид роботи	Форми навчання	Форми оцінювання	Макс. бал
Лекція	Тема 1. Особливості становлення фінансової архітектоніки умовах фінансової глобалізації	Робота на лекції	
Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарських та практичних занять.	Перевірка ДЗ	

Вид роботи	Форми навчання	Форми оцінювання	Макс. бал
Практичне заняття	Функціонування фінансової системи в умовах трансформації фінансового середовища	Активна участь у дискусії	4
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до практичних занять. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Перевірка готовності до практичних занять	
Лекція	Тема 2. Сутність та архітектоніка міжнародних фінансів	Робота на лекції	
Семінарське заняття	Міжнародні фінансові організації та їх роль у сучасному світі.	Активна участь у дискусії	4
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до семінарського заняття. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка презентації.	Презентація	
Практичне заняття	Визначення доцільності використання коштів міжнародних організацій.	Виконання компетентнісно-орієнтованих завдань	4
Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Перевірка готовності до практичних занять	
Лекція	Тема 3. Фінансова архітектоніка сектора публічних фінансів	Робота на лекції	
Практичне заняття	Фіскальні дисбаланси та основні підходи щодо їх подолання. Суть та причини виникнення фіскальних дисбалансів.	Виконання компетентнісно-орієнтованих завдань	4
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття.	Презентація індивідуального завдання	15
Практичне заняття	Вплив чинників на створення передумов для фінансової безпеки. Оцінка рівня фінансової безпеки у середовищі MS Excel	Виконання компетентнісно-орієнтованих завдань	4
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквиуму. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Перевірка готовності до практичних занять	
Лекція	Тема 4. Технології управління суспільними фондами. Тема 5. Вплив фінансової глобалізації на розвиток фінансового середовища, стан та перспективи розвитку фінансового інжинірингу	Робота на лекції	

Вид роботи	Форми навчання	Форми оцінювання	Макс. бал
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття	Перевірка ДЗ	
Практичне заняття	Колоквіум	Колоквіум	15
Підготовка до занять	Підготовка до колоквіуму.	Перевірка готовності до колоквіуму.	
Лекція	Тема 6. Організація та функціонування системи управління банківськими ризиками.	Робота на лекції	
Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарських та практичних занять.	Перевірка ДЗ	
Практичне заняття	Організаційні засади побудови системи ризик-менеджменту у банках.	Активна участь у дискусії	4
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до практичних занять. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Перевірка готовності до практичних занять	
Лекція	Тема 7. Виявлення, ідентифікація та методи управління фінансовими ризиками банків	Робота на лекції	
Семінарське заняття	Методи управління банківськими ризиками. Методи уникнення банківських ризиків. Методи зниження банківських ризиків.	Активна участь у дискусії	4
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до семінарського заняття. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка презентації.	Презентація	
Практичне заняття	Розробка діагностичних процедур для показники оцінювання банківських ризиків. Математичні методи та моделі оцінювання ризиків.	Виконання компетентнісно-орієнтованих завдань	4
Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Перевірка готовності до практичних занять	
Лекція	Тема 8. Формування механізмів управління фінансовими ризиками банків	Робота на лекції	
Практичне заняття	Оцінювання кредитного ризику банків. Сутність ризику ліквідності та системний підхід до його оцінювання.	Виконання компетентнісно-орієнтованих завдань	4

Вид роботи	Форми навчання	Форми оцінювання	Макс. бал
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття.	Презентація індивідуального завдання	15
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквиуму. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Перевірка готовності до практичних занять	
Лекція	Тема 9. Внутрішньобанківський контроль за фінансовими ризиками банків, нагляд та регулювання НБУ	Робота на лекції	
Практичне заняття	Моніторинг банківських ризиків. Оцінка фінансових ризиків банків в межах реалізації наглядового процесу SREP («Supervisory review and evaluation process»)	Виконання компетентнісно-орієнтованих завдань	4
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття	Перевірка ДЗ	
Практичне заняття	Колоквиум	Колоквиум	15
Підготовка до занять	Підготовка до колоквиуму.	Перевірка готовності до колоквиуму.	
Загальна максимальна кількість балів по дисципліні			100

5.Рекомендована література

Основна

1. Аналіз і управління економічним ризиком: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закладів / А.В. Матвійчук; Вінниц.нац. технік.ун-т. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 219 с.
2. Аналіз моделювання та управління економічним ризиком: навч.-метод. посіб. / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко. – К. : КНЕУ, 2000. – 292 с.
3. Банківські ризики. Теорія та практика управління: монографія / Л. Примостка, А. Лисенок, О. Чуб., КНЕУ, 2008. – 456 с.
4. Бастейбл Ч. Ф. Общественные финансы / Под ред. С.П. Захарченкова. – Х.:Виват, 2016. – 808 с.
5. Бочаров В.В. Финансовый инжиниринг / В.В. Бочаров. – СПб.: Питер, 2004. – 400 с.
6. Галапуп Н. Д. Управління ризиками в банківській діяльності / Н. Д. Галапуп / Тернопільська академія народного господарства. – Т., 2001. – 225 с.
7. Галиц Л. Финансовый инжиниринг: инструменты и способы управления финансовым риском / Л. Галиц. – М: ТВП, 1998. – 576 с.
8. Криклій О. А. Управління кредитним ризиком банку: монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 86 с.
9. Савченко О. Г. Ризики в банківській системі країн Європейського Союзу: методи визначення та управління / О. Г. Савченко, Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. –

К., 2004. – 235 с.

10. Соскін О. І. Міжнародні фінанси: навчально-методичний посібник / О. І. Соскін. – К.: Національна академія управління, 2011. – 300 с.

11. Управління банківськими ризиками: навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»; ред. Л. Примостка. – 2-ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2009. – 600 с.

12. Управління державним бюджетом України: підручник / за ред. М. Я. Азарова. – К.: Міністерство фінансів України, 2010. – 816 с.

13. Управління ризиками та економічною безпекою: навч.-метод. посіб. для сам ост. вивч. дисципліни / О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Т.О. Гуренко, Н.В. Гайдамак. – К.:ШК ДСЗУ, 2010. – 237 с.

14. Фінанси : підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К.: Знання, 2012. – 687 с.

15. Фінансова архітектура : навчальний посібник / І.М. Вахович та ін.; Луцький національний технічний університет. – Луцьк : Волиньполіграф, 2014. – 494 с.

16. Холодна Ю.Є. Банківська система : навчальний посібник / Ю.Є. Холодна, О.М. Рац. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 316 с.

17. Чмутова І. М. Сучасні технології фінансового менеджменту банку: методологія формування на стадіях життєвого циклу : монографія / І. М. Чмутова. – Х.: ФОП Лібуркіна Л. М., 2015. – 468 с.

18. Ющенко В. А. Управління валютними ризиками: навч. посібник / В. А. Ющенко, В. І. Міщенко. – К.: Знання, 1998. – 444 с.

Додаткова

19. Банківські операції: підручник – 2-ге вид., випр. і доп. / А.М.Мороз, М.І.Савлук, М.Ф.Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон.наук, проф. А.М.Мороза. – К.: КНЕУ, 2002. – 476 с.

20. Беляков А.В. Банковские риски: проблемы учета, управления и регулирования: Разраб. по упр. банком / А.В.Беляков М.: БДЦ-пресс, 2003. – 256 с.

21. Внукова Н.Н. Банковские операции: расчетное и кредитное обслуживание предприятий: Навч. посібник. – Харків: ВАТ «Модель Всесвіту», 2002. – 512 с.

22. Волкова Н.И., Герасименко Р.А., Чашко Т.А.. Управление банковской деятельностью: Учебно-практическое пособие / Под общей редакцией П.В.Егорова. – Донецк ООО «Юго-Восток Лтд», 2003. – 338 с.

23. Волошин И. В. Оценка банковских рисков: новые подходы / И.В.Волошин. – К.: Эльга, 2004. – 213 с.

24. Грюнинг Х. Анализ банковских рисков: Система оценки корпоратив. упр. и упр. финансовым риском: Пер. с англ / Хенни ван Грюнинг, Соня Брайович Братанович; Вступ.сл. к рос.изд. : К.Р. Тагирбеков М.: Весь Мир, 2003. – 289 с.

25. Кабушкин С.Н Управление банковским кредитным риском: Учеб. пособие для вузов /С.Н. Кабушкин. – М.:Новое знание, 2004. – 336 с.

26. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.

27. Круш П.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник / П.В. Круш, С.В. Поліщук. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.

28. Лисенок О.В. Управління ризиками в банку: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.04.01 / О.В. Лисенок ;Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2006. – 19 с.

29. Основы банковской деятельности (Банковское дело): Учебное пособие / Под ред. К.Р. Тагирбекова. – М., Изд. дом «ИНФРА-М», Изд-во «Весь мир», 2001. – 720 с.
30. Соколов Ю.А. Система страхования банковских рисков / Ю.А. Соколов, Н.А. Амосова. – М.:Элит, 2003. – 287 с.
31. Управление рисками: Учеб. Пособ. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб.: ОЦЭиМ, 2004. – 457 с.
32. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів) / В.Л. Андрущенко. – Львів: Каменяр, 2000. – 303 с.
33. Білорус О.Г. Політекономія світ-системи фінансово-економічного глобалізму: нові тенденції та закономірності розвитку глобального фінансового сектору / О.Г. Білорус // Фінанси України. – 2015. – № 5. – С. 7-15.
34. Богдан Т.П. Трансформація національної системи контролю руху капіталів в умовах реформування міжнародної фінансової архітектури / Т.П. Богдан // Фінанси України. – 2013. – № 7. – С. 18-32.
35. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України: монографія / за заг. ред. Л.Г. Тарангул; Нац. унів-т ДЕС. України. – Ірпінь, К.: Фенікс, 2012. – 532 с.
36. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі / М.Я. Азаров, Ф.О. Ярошенко, О.І. Амоша (кер. авт. кол.) та ін. – 2004. – 368 с.
37. Булгакова С.О. Бюджетна система України та Євросоюзу: монографія / С.О. Булгакова, О.І. Барановський, Г.В. Кучер та ін.; за заг. Ред. А.А. Мазаракі. – К.:Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 409 с.
38. Глущенко О.В. Зміна парадигми фінансової системи: фінансова архітектоніка / О.В. Глущенко / О.В. Глущенко // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2013. – № 1068. – С. 107-117.
39. Голинська О.В. Державне управління бюджетом із допомогою програмноцільового методу: проблеми та шляхи їх розв'язання / О.В. Голинська, О.В. Шапоренко // Фінанси України. – 2013. – № 4. – С. 70-79.
40. Гражевська Н.І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н.І. Гражевська, В.І. Трохименко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 58-68.
41. Державні фінанси: Управління державним боргом / Ушакова Н.М., Г.В. Кучер, В.Т.Александров та ін. – У 5-ти томах. – Том 2. – Київ: НВП «АВТ лтд», 2004. – 368 с.
42. Єфименко Т.І. Актуальні проблеми трансформації економічних теорій в умовах глобальних змін / Т.І. Єфименко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 7-18.
43. Клименко К.В. Напрями реформування фінансової системи України в контексті антикризового регулювання / К.В. Клименко // Фінанси України. С.О. 2015. – № 7. – С. 75-85.
44. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы, процедуры. М.: Финансы и статистика, 2002. – 324 с.
45. Кравчук Н.Я. Інституційна реструктуризація геофінансового простору в умовах глобальних міжсистемних трансформацій / Н.Я. Кравчук // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 112-123.
46. Леоненко П.М. Методологія аналізу наукових шкіл у економічній і фінансовій науках / П.М. Леоненко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 31-49.
47. Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. К.: Видавничий центр «Друк», 2002. – 320 с.

48. Михайленко С. В. Бюджетний менеджмент: стан та оцінка ефективності: монографія / С.В. Михайленко. – Одеса: ВМВ, Друк Південь, 2010. – 400 с.
49. Радіонова І.Ф. Правила фінансової політики та бюджетні обмеження уряду / І.Ф. Радіонова // Фінанси України. – 2013. – № 4. – С. 58-69.
50. Федосов В. М. Бюджетна система : підручник / В. М. Федосов. – К.: ЦУЛ, 2012. – 871 с.
51. Финансовая инженерия: Полное руководство по финансовым нововведениям / Джон Ф. Маршалл, Викул К. Бансал: Пер. с англ. – М.: Инфра – М, 784 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

52. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
53. Комітет економічних реформ [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>
54. Ліга Бізнес-Інформ [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.liga.net>
55. Національне агентство України з питань розвитку та європейської інтеграції [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.investing.org.ua/ua/default/491>
56. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
57. Нормативні акти України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>
58. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
59. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
60. Право. Україна [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.legal.com.ua>
61. Українське право [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrpravo.com>
62. Урядовий портал [Електронний ресурс] / <http://www.kmu.gov.ua>